

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Ecclesiis Non Cvratis, Sev simplicibus Beneficijs. Cap. Septimvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

fi. 6. vbi de iure plebanatus in suis cap
 pellis, & D. Card. in cons. 45. & quan
 do sunt plures in sua ecclesia intitula
 ti, habet ipse Plebanus iurisdictionē,
 ei q. tenētur de pertinētibus ad eccle
 siā obedire. idē Gemi. in c. 1. de con
 3 suct. lib. 6. † Licet iure expresse nō sit
 determinatū, ideoq. stari cōsuetudini
 & si clerici institui solēt, sine eius cō
 sensu amouerint debent. ibidē in fi
 nal. verbis, Nec propterea habet iurif
 dictionem in parochianos plebanatus
 sui, respectu fori cōtētiōsi, dicit Abb.
 in c. cū cōtingat, de fori comp. de iure
 cōi loquēdo, scēus si iure speciali, vel
 ex cōsuetudine, habet nihilominus
 ius patronatus, p. doc. in c. ad audiētā
 de eccl. & dif. & quādoq. pōt excōicare
 alios presbyteros debētes q. d. certum
 in rōnem cēnsus, vide Lapū alleg. 37.
 inc. an dignitas, et si habet iurisdictionē,
 nō dubiū quin possit cōstituire vi
 carios, idē Lap. in alleg. 5. inc. in hac
 allegatione, q. hoc ad iurisdictionē
 ptinet, vt infra de Vicariis dicemus.
 4 † Quod aut habeat curā animarū, &
 clericorū, & laicorum, qui sunt intra
 eius plebanatū, & parochiā curatam,
 oēs concludūt, & ad quē oēs accede
 re tenētur pro receptione sacramen
 torū, ex quo dixit notāter Anch. in ci

tato c. 1. ne cler. vel mon. lib. 6. 2. no
 tab. q. est dare ecclesiā parochialē, &
 plebanā, non tamen collegiatam, &
 plebania vacāte, cui populus subest,
 sunt obseruāda omnia de Vicario, &
 3 examine, & aliis, vt dictū est in eccle
 sia parochiali vacāte, sup. tit. pro x. &
 tit. 2. ideo pauca specialiter de pleba
 nis tractātur, cū ad omnia dicta in su
 perioribus recurrendū sit, quia cum
 sint de fauorabilibus, de similibus ad
 similia extendimus, arg. tex. in c. statu
 tum, de elec. lib. 6. † Cum in ipsa visi
 tatione plebanus, vt parochus sit, &
 quo ad regimen ecclesiæ, & curā ani
 marum eps inquiret, statū, conditio
 nes, & mores, atq. modū regendi, sin
 gulaq. p̄scrutabitur, prout supra de
 ecclesiis parochialibus, & parochis di
 ctum est, eo maxime circa instructio
 nē plebis, in his, quæ necessaria sunt
 ad salutē, attēta capacitāte ipsius ple
 bis, vt sic satisfiat alleg. decr. Cōc. Tri
 sess. 5. c. 2. §. Archipresbyteri, & aliis,
 de quibus in superiorib⁹ amplissime
 scripsimus, idq. p̄cipue, vt curent
 plebani ipsi (quod, & parochi ēt face
 re tenentur) vt qui in pascēdis bestiis
 dediti sunt, saltē diebus festiuis in ec
 clesiis ad Missas audiēdas conueniāt.
 Syn. ptou. Mediol. 2. par. fol. 39. &c.

DE ECCLESIIS NON CURATIS, SEV
 simplicibus Beneficijs.

CAP. SEPTIMUM.

SEPTIMUM.

- 1 **V**isitatio quare sit introducta.
- 2 **E**cclēsia non curata, seu simpli
 cia beneficia visitātur ab episcopo.
- 3 **E**cclēsia an p̄sumatur sine cura.
- 4 **E**cclēsia semel curata, semper est cura
 ta.
- 5 **B**eneficiū, quomodo potest esse cura
 tum dupliciter.

R 2 Be-

6 Beneficij appellatione quid veniat, & an episcopatus.

7 Aetas requisita ad beneficia simplicia, quae sit. Ex Conc. Trid.

8 Beneficia plura habere an liceat.

9 Beneficia intra quod tempus sint conferenda.

1 **L**icet visitatio principaliter introducta sit ad populi instructionem propter animarum salutem (quo respectu Dominus Noster Iesus Christus carnem assumere voluit humanam. Io. c. 1. de sum Trin. c. 1.) vt in eo sacra, orthodoxaque doctrina expulsis haeresibus introducat, boni mores conferuentur & prauis corrigantur, cohortationibus, admonitionibus, increpationibus. 1. ad Timot. cap. 1. & omnes ad religionem, pacem, atq. innocentiam accendantur. sess. 24. Conc. Trid. de refor. gen. c. 3. §. visitationum aut, supra lib. 1. c. 4. n. 22. Vt exinde ecclesijs non curatis, & simplicibus, ruralibus beneficijs, multi iudicauerint non necessariam. † Tamen, & ipsis cadit optime, & necessaria est visitatio episcopi, & eodem iure tenetur episcopus visitare, capitulo episcopum, decima quaestione prima, capitulo Romana, de censib. lib. 6. & ex generali dispositione ipsius Concil. eod. c. 3. in prin. ibi propriam diocesim, & c. 9. sess. 7. de refor. c. 8. sess. 21. de refor. c. similiter. octauo, quia diligentia per episcopum vertenda est, ne dum circa ecclesias maiores, sed etiam minores, vt videat, vbi, & in quibus prouidendum est, de spectantibus ad cultum diuinum, & refici, quae indigent renouatione, & restauratione. alleg. c. 8.

3 Gemin. eod. cap. Romana, nu. 6. † Et

Fruetus beneficiorum vacantium, in quae conuertantur, & de poena accipientium eos, num. eo.

10 Expressio vniuscuiusq. beneficij facienda est in impetratione.

11 Visitatio in beneficijs simplicibus circa qua fit.

regulariter ecclesia praesumitur non curata, sed simplex beneficium de iure, & dicenti curam inesse, incumbit onus probandi, notatur in c. cum illis, de praeb. lib. 6. Feder. de Sen. cof. 136. dixi in famil. sing. in l. 6. nu. 23. latius Io. de Selu doctor Gallus, in tract. de benef. 1. p. Floren. in 3. tit. 15. c. 1. Doctor Rebuff. in prac. benef. 1. p. tit. fecul. benef. nu. 2. (& not. tex. eiusd. c. cum illis, pro impetrante litteras a se de Apost. prouideri sibi de beneficio, non includi curatum; per rationes in tex. quod nota ad multa: & in facto fuit ample discussum, sed nondum decisum ex intermedijs oppositis per partem.) † Si tamen ecclesia olim fuisset curata, & hodie vt non curata tractatur, non habebitur, vt simplex beneficium, sed etiam curatum iudicabitur, etiam quod habitu, non actu habeat curam animarum, sicut de collegiata dictum est supra hoc libro cap. 1. licet non in residendo propter curam populi actualiter destitutam, sed bene ad promotionem, cap. licet canon de elect. lib. 6. Felyn. in cap. accedentes de praescrip. & in declaratione Concilii Tridentini. sess. 25. de reformat. gener. c. 16. & sic in curijs declaratum, vt circumstantiae, qualitates ipsius facti obseruentur, secundum propriam naturam rei. argum. not. per gloss. in cap. notificasti. 33. quaestion. 5. sicuti de ratione feudi, antiqui

antiqui dicitur; quod licet respectu
 nouæ concessionis, videat nouum, in
 iudicabitur a sententia prima sui qualita-
 te, in iisdem factis, singl. in l. F. num. 42.
 5 eum duob. seqq. Potest. n. beneficiū
 esse curatum dupliciter, vel respectu
 fori contentiosi; vt in multis conti-
 git Archidiacono, & inferioribus pla-
 tis, vel fori pœnitentialis; vt in sacer-
 dote curato, quo casu proprie loquē-
 do dicimus beneficiū curatum, in
 gl. in extrauag. Ioan. 22. execrabilis in
 verbo cura animarum, de præb. &
 dignit. & notat optimè Petr. Rebuffi
 in eod. tract. nomin. q. 9. nu. 3. vbi tã-
 git; quæ sit dignitas cura, vel fori con-
 tentiosi, vel pœnitentialis gl. in clem.
 dudum in §. ad deinde in verb. impedi-
 dant. de sepult. non determinet; qui
 tex. ibi loquitur de sibi uolentibus cõ-
 fiteri; curatis uero imminet necessitas
 ex parte utriusq. in §. verum; & hoc
 magis intelligimus de cura animarū;
 respectu fori pœnitentialis; & sacra-
 mentorum administrationis; quia in
 eo est proprie cura animarum. Re-
 buffi. notat. eodem loco. Est autem
 6 beneficiū, iuxta gl. in eadem extra-
 uag. circa princip. nomen largum;
 comprehendens multa; vt. Cano-
 niatū, Præbendam, Dignitatē, 7
 Personatū, Officiū, Ecclesiam,
 Vicariam, Præstimonium, Pen-
 sionem ad vitam assignatā pro titulo.
 Alph. Alua. in suo Spec. c. 34. in mo-
 beneficiū de mensa, Terras benefi-
 ciales, quæ sunt sine altare, sine titu-
 lo; vt in multis ecclesijs uideamus.
 Neapoli dicunt terras beneficiales;
 & rurales, (hic Sarni oratoria, id est,
 quia oportet orare pro anima relin-
 quentis,) & quod præstimonium ueniat
 appellatione beneficii dixi supra l. a.

6209

cap. 20. n. 23. ex decreto Concilii Tri-
 festi. de refor. cap. 1. sess. 14. de refor.
 c. 9. & si pensio non est in titulum, di-
 cit Gemin. in c. quamuis. num. 2. de
 præb. lib. 6. non continentur. & facit
 text. in c. quoniam, de concess. præb.
 eod. lib. Namque hoc nomen benefi-
 cium de sui natura est amplecti bene-
 ficia maiora, & minora iuxta. c. si hi-
 de confess. lib. 6. ex quo tex. multi di-
 xerunt comprehendere etiam episco-
 patum; quorum dicto ad stipulatur
 tex. in c. Felicis. §. p. si quis. de pœnit. ip-
 somet libro, dum dicit quomodo benefi-
 cium; & postmodum declarando sub-
 iunxit, etiam si pœnitentialem, vt dicta
 etiam non sit inter diuersa, sed declaras-
 ratio, & clarius implicans; cuius
 proprium est, capit. cum omnes de
 conf. Abb. in capit. si num. 2. de con-
 mot. Doct. in l. etiam. C. si res. vel
 eum in pœnit. ff. de soli. matrimo. im-
 plica ad omnia dubitabilem casum;
 & exprimendo magis dubitabilem;
 de quo dicto uide Marc. Mant. sing.
 fo. 33. incip. solemn. in communi-
 fol. 840. Maria. Socci. in capit. ex com-
 municamus, num. 4. de heret. sed
 in proposito est dubitans, ut dicitur in
 tract. de dignitat. eccles. cap. 72. part. 1.
 7 In ipsis uero simplicibus beneficijs
 non attenditur eadem ætas; quæ in cura-
 tatis; ex multis differentijs. Lapsus in
 all. 35. & capit. licet canon. de elect.
 lib. 6. & de iure communi; ex tota-
 nibus doctoribus; in his simplicibus
 sufficebat ætas septem annorum; &
 non autem minus; gl. off. in cap. si eo
 tempore, de rescriptan. 6. & in cap.
 super inordinata, de præben. eum si-
 militer ad ordines existentes in tali
 ætate poterant promoueri. 28. dist.
 cap. de his, & notatur in d. cap. super

R 3 inordi-

inordinata. hodie fecus, quia requiritur ætas quatuordecim annorum, & ad quatuor minores ordines, & ad beneficium, ex generali constitutione Conc. Tri. sess. 23. de refor. c. 6. Mart. Nauar. in Man. c. 25. n. 135. cum seq. quod, & in visitatione ipsorum requiritur, quod inquiratur. Quæ ætate 9 beneficium ostentum, habendo respectu ad litteras institutionis, idq. sanctæ est ordinatum, cum possidēs sic beneficium, ad officium teneatur, vt lib. 1. cap. 20. est dictum, non facile adimplerentur a constituto in tali ætate septem annorum. Quia sunt beneficia instituta ad diuinum cultum, & ecclesiastica munera obeunda sess. 21. eiusd. Conc. de refor. capit. 2. † Sed dubium est, si iure licitum sit habere plura beneficia simplicia, & dicimus non esse improbatum, disputat Lopus allegat. 35. vtrum absq. quamuis gloss. magna in capit. dudum lo 2. de elect. dicat esse dubium, quando primum est sufficiens ad vitam, tamen omnes concludunt de consuetudine tolerari, Papa sciente, quod plura retineantur, etiam quod vnum sit curatum, & alia simplicia. idem Lopus in alleg. 116. Philippus in suo testamento. etiam quod alteri simplici curatum sit annexum, non facit incōpatibile. Mandos. in vlt. addit. ad Lopus, dict. alleg. 35. sed re vera, cum quis habet necessaria ad vitam, non debet alia quærere, & merito hanc beneficiorum pluralitatem, qñ vnum, vel duo sunt sufficientia, mitigat Conc. Trid. summa ratione, sess. 24. de refor. gen. c. 17. §. statuit, & §. hæc quoq. & notat bene Mar. Nau. in suo Man. latino. cap. 25. nu. 125. cum plu. seq. & facit dictum Hosti. in c. cum

ecclesiasticæ. de except. Quod est crimen habere plura beneficia, gl. in alleg. extraua. execrabilis. in prin. & dicit multa Petr. Rebuff. in prax. benef. 2. p. tit. de dispen. ad plur. ben. Iustissime Alpho. Aluar. in ipso cap. 34. sui Speculi, Do. Florent. in summa. 3. p. tit. 15. c. 1. §. 7. cum duobus seq. † Cū tamen vacat aliquod ex his beneficijs debet episcopus statim idoneis conferre, si in mense concessio contigerit vacare, iuxta dispositionem regularum, vel ex alternatiua mensium concessa personaliter residentibus tantum a Sanctiss. D. N. primo anno sui Pontif. & demum iterum an. 6. confirmata. de qua plenius scribimus infra suo loco cap. 28. & a die habitæ vacationis, intra sex menses. de concess. præb. cap. nulla aliter postea facta collatio non tenet c. fin. de suppl. neg. prælat. cap. diuersitatem, eo. tit. de concess. præb. non tamen se intromittens superior in vacantibus beneficijs in Curia Romana, & apud Sedem Apostolicam. quod simile est, dicit glo. in capit. statutum, de præb. lib. 6. sed Couarr. examuffini declarat in pract. qq. capit. 36. num. 4. vers. ceterum, neq. post lapsum mensem, contra cap. 2. & 13. de præb. eod. lib. per constitutionem execrabilis, alia incio. piæ sollicitudinis, sub tit. de præb. Gomez. in regul. de trien. quest. 31. fructus tamen interim currentes, vel in utilitatem ecclesiarum expendi debent, vel successori fideliter seruandi sunt: de elec. lib. 6. c. quia sæpe. dummodo ex priuilegio aliter non sit statutum, iuxta c. si propter de rescript. Pæna autem in vsurpantes, vel aliquo modo occupantes, per eundem text. in capit. quia sæpe, est

pœna

pena suspensionis, donec integra fuerit facta restitutio, cui textui, cum loqueretur de ecclesiis cathedralibus, regularibus, & collegiatis tantum, accessit constitutio Bonif. viij. de offic. ordi. cap. presenti. lib. 6. disponens in quibuscūq. ecclesiis, quod episcopi, & alii superiores sunt suspensi ab ingressu ecclesie, ceteri vero ab officio & beneficio, quousq. non fuerit facta eadem restitutio, nec vlla consuetudo in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, iuramento, aut privilegio firmata, aliter valet, nec tenet, imo maior est addita pena per constitutionem Pii V. Pont. Max. inci. dudum nimis. sub 5. an. sui Pont. 1570. testatur Nauar. in Man. c. 27. n. 150. vbi episcopi sunt exercitio Pontificalis officii suspensi, capitula, collegia ecclesiastico interdictione supposita, & singulares per sonae sententia excommunicationis innodatae, donec in omnibus facta satisfactio fuerit per sedem Apostolicam dispensatum, & supra diximus lib. 1. c. 27. nu. 8. circa fin. & facit text. not. ad eandem materiam Conc. Tri. sess. 22. de refor. c. 11. per Anton. Philot. in sua compilatione lib. 4. fol. 343 sub tit. de vsurp. rer. ecclesiast. c. vni-

10 co. † Quando tamen episcopus visitat, videbit si in impetratione facta alicuius beneficii a Curia Rom. impetrans habebat aliud beneficium. Nam si tacuerit, nulla suffragatur ei impetratio facta, & vacare dicitur, ipseque intrusus, nec fructus suos quouis pacto facit. c. si proponente de rescript. c. cum teneamur. de praeb. quia debet de omnibus mentionem facere, sicuti de multis aliis gl. optima in d. c. si proponente, & est text. in c. si motu proprio, §. 1. de praeb. lib. 6. & per oēs

doct. Florent. in 3. tit. 15. c. 1. §. 7. ponit Fel. in c. in nostra de rescript. nisi de motu proprio, non ad alterius petitionem esset facta concessio, quae clausula vitium subreptionis tollit. eod. c. si motu proprio. Io. Andr. & Paulus in clem. plures. in verb. directas. de iure patron. & in clem. si Romanus Pontifex, de praeb. de qua clausula motu proprio, dixi multa in famul. sing. in l. C. num. 86. quod episcopus poterit ea uti. sufficit pro nunc, Do. Gomez. in tract. breu. nu. 13. Rebuff. ponit 47. effectus huius clausulae, motu proprio, in Concor. in form. mand. & in pract. benef. 1. p. de claus. Man. nu. 21. cum pluribus seq. vbi videri potest. † In visitatione igitur harum ecclesiarum non curatarum, & simplicium beneficiorum, diligenter erunt faciendae interrogationes, & inquisitiones, de nomine, & titulo ecclesiae, eiusque beneficii, quis ecclesiam fundauit, a quo tempore, & quantum est, quod sit beneficiatus, si post saltem primam tonsuram, a quo habet institutionem, & ad quem spectet, si in fundatione adfuit consensus episcopi, si est libera ecclesia, vel in se habet aliquod onus, aliquem censum, quomodo se habet Rector in sui regimine, si in necessariis subuenit, si patitur occupari bona, census, si celebrat diuina, saltem in festis tituli, si celebrat officium, de qualitate item reddituum, in quibus consistant, sint descripti in communi inventario, quomodo dispensentur, si possessiones, ceterave bona recte gubernentur, nec aliquid sit alienatum contra formam sacrorum canonum, de parametis, edificiis, si adsunt patroni, si extra muros ciuitatis, si sunt

collapse ecclesie, & nequeunt restau-
rari, quod vniantur, & transferantur,
cum alijs, prout ex loci qualitate ap-
parebit, & visitantis prudentia iudi-
cabit, de quibus multa ponit Dominus
Floren. in sum. 3. p. tit. 20. c. 6. §. 1. Bul-
la etiam reuise registrentur, post di-

ligentem earum recognitionem, nec
quid prophanum, sordidum ve iuxta
iplas ecclesias fieri patiat. Hæc visi-
tatio omnino ab episcopo est facien-
da, nec quis se tueri potest, quod non
visitetur. Iess. 7. Conc. Tri. de refor. c. 8.
sess. 24. de ref. gen. c. 3. & c. 24. diup

DE ECCLESIIS EXEMPTIS, ET QVAE

nullius Diocesis esse dicuntur.

CAP. OCTAVVM

§. V M M A R I V M

- 1 **E**piscopus habet ius visitandi eccle-
sias exemptas.
- 2 Ecclesia quæ dicuntur nullius diocesis
a quo episcopo visitentur.
- 3 Exempti qualiter visitentur ab epi-
scopo, nu. 4.
- 5 Episcopus in loco exempto sua diocesis
quæ possit administrare.
- 6 Animarum curam habentes subsunt
episcopo.
- 7 Episcopus an possit dare exemptionem.
- 8 Episcopus, quam iurisdictionem habet
in exemptos.
- 9 Exempti possunt cogi ab ordinario o-

- 10 Ecclesia exempta an dicatur esse de
diocesi.
- 11 Exemptioni an possit renunciari, &
quando.
- 12 Exempti tenentur venire ad proces-
siones, & differentias oras de præ-
cedentia in licat episcopus.
- 13 Episcopus non debet infringere exem-
ptionem datam a Papa.
- 14 Exemptio conceditur per Breue Apo-
stolice.
- 15 Ecclesia an possit prescribere exem-
ptionem.

EX liberalitate Summorum
Romanorū Pontificū ocu-
los dirigentium ad supplicā-
tiū merita, & causas, factum
est multoties priuilegia exemptionis
multis personis, ecclesijs, locisve esse
concessa, quæ tractu temporis cōtra-
mentē concedentiū, visum est pertur-
bationem in iurisdictione episcopo-
rum causasse, ac ipsos exemptos in
laxiori vita esse cōstitutos, ut legitur

in Conc. Tri. sess. 24. de refor. gen. c.
11. ¶ Vnde quam optime ordinatum
est, nullam esse exemptionem eccle-
sij concessam tantæ effectus, quin eps
non visitet ipsas ecclesias exemptas,
etiam tamquam Apostolicæ Sed. au-
thoritate delegatus, sess. 7. eiusd. Con-
cil. de refor. c. 8. & ad. 24. c. 9. in prin-
cipio etiam quod beneficiati resideant in
Curia Rom. vel in familiaritate. DD.
Cardinalium existāt, respectu tamen
ipsarum